

KELMIIITIT

TARINASTA SEIKKAILUNÄYTELMÄKSI
YMPÄRISTÖTEATTERI-HANKKEEN MONITAITEELLINEN
LASTENNÄYTELMÄPROJEKTI SALOSSA 2009

KIRJOITANEET SARIKA LIPASTI JA MAIJA TANHUA
SALON KANSALAI SOPISTO

SISÄLLYS

3	Tarina
6	Ohjaus
7	Musiikki ja tanssi
8	Visualisointi
8	Näyttely
9	Loppusanat
10	Nuotit

Teksti: Sarika Lipasti ja
Maija Tanhua

Graafinen suunnittelu ja taitto:
Marcus Lindén

Valokuvat:

© Kai Fagerström s. 1-7

© Maija Tanhua s. 8-9

Nuotit: © Päivi Tinell

Paino: Mustasaaren painotalo

Salon Kansalaisopisto
Opetusministeriö

aksivuotinen Opetushallituksen rahoittama Ympäristöteatteri-hanke Salossa on tarjonnut kansalaisopiston taideopettajille mahdollisuuden kehittää yhteistyötä ja vahvistaa ympäristökasvatuksen asemaa opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Ensimmäisenä vuonna edettiin teatterivetoisesti ideoiden ja valmistaen lapsilähtöinen tarina, *Kelmiitit*, joka harjoiteltiin valmiiksi esitykseksi monen eri taiteenalan yhteisvoimin.

Hankkeen myötä ympäristökasvatuksen rooli taideopetuksessa on korostunut. Se näkyy huolenpidon, kumppanuuden, yksinkertaisen ja läheltä löytyvän arvostamisena. Keskeisenä pyrkimyksenä on ollut opettaa lapsille itse tekemisen arvo. Lapsen näkökulmaa ja suunnittelutaitoa on pidetty ensiarvoisen tärkeänä - tarina ja dramatisointi lähtevät lapsesta, puvustus ja lavastus lasten ideoista ja näkemyksistä. Materiaaleissa ja tekniikoissa on etsitty ekologisia vaihtoehtoja ja aineettomia ratkaisuja. Yhteistyöllä on ylitetty taiteen raja-aidat.

TARINA

sana Ympäristöteatteri-hanketta Salon Kansalaisopisto, Salon Teatteri, kirjasto-toimi sekä Suomalainen kirjakauppa järjestivät lapsille ja varhaisnuorille seikkailuaiheisen kirjoituskilpailun syksyllä 2008. Tavoitteena oli innostaa salonseutulaisten alakoulujen oppilaat ideoimaan yhdessä seikkailuhenkisiä tarinoita, joiden tapahtumapaikkana tuli olla jokin jännittävä tai mielenkiintoinen paikka omalla kotiseudulla.

Tarinoiden tuli olla ryhmässä toteutettuja ja niistä haluttiin löytyvän mielenkiintoisia hahmoja ja mukautempaa tapahtumia. Äänimaailmaankin tuli kirjoittaessa kiinnittää huomiota. Voittajatarina oli määrätään dramatisoida näytelmäksi ja esittää musiikkipainotteisena esityksenä Salon Asemapuistossa keväällä 2009. Alusta pitäen ajatuksena oli tehdä tiivistä yhteistyötä myös muiden taiteenalojen – tanssin, musiikin, kuvataiteen ja käsityön – kanssa.

Kirjoituskilpailuun lähetettiin yli 50 tarinaa: kummitusjuttuja, salapoliisitarinoita, viihdettä, fantasiaa, sci-fiä, seikkailuja sekä ihmissuhdedraamaa. Tapahtumapaikkoina tarinoissa toistuivat useaan otteeseen niin tori kuin kauppakeskuskin, mutta myös paikalliset kartanot, metsät ja avaruus toimivat kertomusten miljöinä.

Voittajaksi valittiin Tupurin koulun 6A:n tarina *Seikkailu maan uumenissa*, jossa opettaja järjestää oppilailleen yllätysluokkaretken. Retken tiimelyksessä yksi luokan tytöistä katoaa salaperäiseen fantasiamaailmaan ja tapaa siellä omituisten hahmojen lisäksi yksinäisen pojan. Aikuisista koostunut raati, johon kuuluivat erityisopettaja, kirjallisuudentutkija, näytelmäkirjailija ja teatteri-ilmaisun ohjaaja, pitivät voittajatarinan ansioina sen rikasta ja huumoripitoista kieltä, jossa oli paljon valmiita repliikkejä sekä mielikuvituksellista tarinaa, jossa oli sopiva määrä herkkulisesti tyypiteltäviä roolihenkilöitä.

”Mimmi, Lisa, Nora ja Eetu etenivät vastahakoisesti luokan perässä Tupurin tiheän metsän keskellä.

Ruokatauko oli pidetty yli tunti sitten. Mutta he olivat jättäneet sen väliin, RUOKATAUON! Katastrofi! Eetun vatsaa kuristi.

Opettaja Kullervo Kukkarainen lasi lasit nenälleen ja korotti ääntään.

- *Kröhöm. No niin, oppilaat! Nyt kuulette yllätyksen, jota olen suunnitellut jo monta viikkoa.*
- *Ylimääräinen ruokatauko! JIPIII! Eetu huusi.*
- *Ei nyt sentään aivan, opettaja tokaisi.*
- *Niin muuten, miksi meidän piti raahata teltat ja rinkat mukaan? huusi Lisa.*
- *Siihen olin juuri pääsemässä. Me pidämme yllätysluokkaretken!!! Tadaa! Yöyymme tässä metsässä ja pärjäämme luonnon antimilla, kuten oijen vedellä ja ketunleivillä. Jos vaikka löytäisimme lammen, niin uimataitoisimmat voisivat kalastaa käsin. Eikö olekin hyvä ajatus?*

Luokan mielipide taisi olla toista maata.

- *IIK! Minun meikkilaukkuni on kotona, miten minä selviän ilman sitä?!? huusi Jennica, luokan pissisjengin keulakuva.*

Myös näytelmän myöhemmin toteuttaneet teatteritaiteen oppilaat lukivat etukäteen kirjoituskilpailuun osallistuneita tarinoita ja esittelivät kukin lukemansa muulle ryhmälle oppitunneilla. Tarinoista keskusteltiin tämän jälkeen yhdessä ja arvioitiin kunkin tarinan soveltuvuutta juuri tälle ryhmälle ja tulevaan esitystilaan. Tavoitteena oli, että oppilaat osallistuvat tarinan muokkaamiseen näytelmäksi yhdessä opettajansa kanssa.

Jo syksyn aikana tulevaan prosessiin valmistauduttiin tekemällä oppitunneilla näyttelijäntöön perusharjoituksia sekä teatteri-improvisaatioita. Ryhmä oli toiminut yhdessä jo kaksi vuotta, mutta vielä syksyllä siihen liittyi uusia innokkaita. Tavoitteena oli syventää oppilaiden ilmaisua ja parantaa liikeilmaisun laatua. Improvisaatioiden avulla haettiin ryhmän sisäistä hyväksyntää ja luottamusta sekä

myöhemmin harjoiteltiin roolihenkilöiden rakentamista. Näyttämölle rakennettiin lyhyitä dialogeja ja harjoiteltiin tilanteessa olemista, läsnäoloa ja reaktioita. Tunneilmiasua harjoiteltiin paitsi ilmaisuharjoitusten, myös tekstin tuottamisen muodossa. Tavoitteena oli kannustaa oppilaita tuottamaan ideoita ja materiaalia itse. Osa kohtauksista oli tarkoitus jättää riittävän avoimiksi, jotta myös harjoitusvaiheessa esiin tulevat ideat voidaan käyttää näytelmän toteutuksessa hyväksi.

Voittajatarinaa luettiin läpi vielä kokoontumiskerroilla ennen joulua ja sen teemoista ja juonenkäännteistä keskusteltiin yhdessä ennen pitkää harjoitustaukoa. Oppilaat saivat myös kirjata ylös kysymyksiä, joita heille nousi tarinaa lukiessa mieleen, mutta joihin tarina ei vielä tarjonnut vastauksia.

Tällaisia kysymyksiä näyttelijöissä heräsi:

- Mitä aikakautta näytelmässä eletään, eletäänkö nykyaikaa?
- Miten oppilaita oli informoitu retkestä? Millä tavalla se oli heille yllätys?
- Miksi peikot nappaavat Lisan?
- Miten Lisa lumotaan?
- Miten peikko oli saanut surmansa keskellä metsää?
- Miksi he jättivät ruokataulun väliin?
- Miksi he menivät nukkumaan, vaikka yksi oppilaista oli kateissa?
- Mikä on Alexanderin sukunimi?
- Miksi lastenkodista annettiin niin negatiivinen kuva?
- Miksi Alexander suhtautui tyttöön tietyin mielikuvin?
- Kuinka pitkä aika tarinan tapahtumiin kuluu?

Kirjoitin alkuperäisen tarinan pohjalta ensin kohtausluettelon, joka tulisi toimimaan dramaturgian pohjana. Mielenkiintoiseksi työn teki se, että alkuperäisen tarinan kirjoittajat olivat alakouluikäisiä kun taas siinä esiintyvät ja sitä dramatisoivat oppilaat olivat yläkoulu- ja lukioikäisiä.

-
- *Hetkinen, Lisa puuttuu. Kuka on hänen partnerinsa? kysyi opettaja katsellen ympärilleen.*
  - *Minä, sanoi Mimmi.*
  - *On ERITTÄIN vakavaa kadottaa parinsa. Nyt me kaikki ryhdymme etsimään... siis ryhdymme patikoimaan kohti rämeikköä.*
  - *IIIK!*
  - *Kyllä Lisa pärjää, hänhän on koko luokan paras suunnistaja! Mutta Mimmi, onko hänellä karttaa?*
  - *No eipä taida olla, se on minulla, sanoi Mimmi.*
  - *No siinä tapauksessa ryhdymme etsintöihin välittömästi. Asemiin, oppilaat! Lisa on löydettävä hinnalla millä hyvänsä. Menettäisin maineeni jos hänen vanhempansa saisivat kuulla tästä. Minuthan voitaisiin erottaa koulusta! Eikö se olisikin katastrofaalista?*

Luokka taisi olla eri mieltä. Jennica huokaisi helpotuksesta, koska ajatus rämeiköstä oli ollut kirpaiseva.

Sillä välin Lisa herää ja huomaa olevansa maan uumenissa, sekä kultaisen medaljonkinsa kadonneen. Hän hieroo silmiään ja huutelee Mimmin perään. Mutta Mimmi on poissa eikä vastaa. Lisaa pelottaa, koska paikka on pimeä ja selkäpiitä karmiva. Hän lähtee epätoivoisesti etsimään Mimmiä ja muuta luokkaa. Mutta ketään ei näkynyt eikä kuulunut.

Tammikuussa tarinan työstäminen ja muokkaaminen näytelmän muotoon alkoi toden teolla. Ryhmä kokoontui kaksi kertaa viikossa ideoimaan näytelmän juonta, rakennetta ja roolihenkilöitä. Koska pelkkä istuminen ja analysoiminen olisi ennen pitkää puuduttanut, rytmitettiin oppitunteja fyysisin lämmittelyin, näyttelijäntyön harjoittein ja improvisaatioin.

Alkuperäisessä tarinassa fantasiahahmot olivat peikkoja. Teatterioppilaat halusivat kuitenkin välttää Rölli-mielikuvan syntymisen katsojissa, joten aloimme miettiä, mitä muuta hahmot voisivat olla. Ilmoille heitettiin ideoita niin keijukaista, avaruusolioista kuin..., mutta mikään niistä ei tuntunut sopivan alkuperäisen tarinan muottiin. Eräässä kokoontumisessa syntyi ajatus hyönteismäisistä olioista, joille alettiin miettiä elinpiiriä ja tapakulttuuria. Kirjastosta haettiin biologiankirjoja virikkeeksi ja kirjoitettiin luontoaiheisia runoja. Näitä oli tarkoitus käyttää myöhemmin laulujen sanoitusten pohjana.

Hyönteisajatus tuntui sopivan täydellisesti alkuperäiseen tarinaan sen luonto- ja ympäristöpainotteisuuden ansiosta. Samasta syystä se tuntui solahdavan luontevasti osaksi Ympäristöteatteri-hankettamme.

Kelmiiteistä tuli hyönteislaji, joka on unohtunut joka ikisestä tähänastisesta biologian oppikirjasta. Ala-Kelmiittien vanha kuningatar on hiljattain kuollut ja kuin tilauksesta metsään tupsahtaa luokkaretkeläinen Lisa, jossa Kelmiitit haistavat luonnontieteen tuoksun ja mahdollisuutensa. He haluavat lajinsa vihdoinkin kaikkien tietoisuuteen ja itse-tuntoaan ylipursuavan johtajansa Ala-Kelmin johdolla he lumoavat Lisan valtakuntaansa.

Myös Ala-Kelmiittien vihollisten Ylä-Kelmiittien valtakuntaan on joutunut ihminen – hylätty poika nimeltä Alexander. Maaomanvalloitus mielessään Kelmiitit tekevät historiallisen sovinnon verivihollisensa kanssa. He haluavat tehdä lumokeistaan uuden hallitsijaparin valtakuntaansa saadakseen lajilleen enemmän valtaa kaikkien niveljalkaisten keskuudessa. Kesken hääseremonian

lumous kuitenkin haihtuu ja nuoret päättävät Kelmiittien yllätykseksi karata. Heidän onnistuu päästä takaisin tähän maailmaan, jossa huolestuneet luokkatoverit ottavat Liisan huojentuneina vastaan. Haasteena on kuitenkin vielä löytää Alexanderille turvallinen ja huolehtiva perhe.

Tekstiä tuotettiin lisää esimerkiksi ohjattujen improvisaatioiden avulla. Öppilaat saivat kahdessa ryhmässä muutama minuutin aikaa kehitellä tilannetta annetusta aiheesta ja esittää ideansa sitten muille. Suunnittelu-aikaa annettiin niukasti siitä syystä, ettei tilanteita harjoiteltaisi liikaa etukäteen, vaan ne esitettäisiin mahdollisimman tuoreina. Esimerkiksi teltan pystytyksestä improvisoitiin kohtaus, jossa oppilaita pyydettiin etukäteen miettimään, mitä kaikkea sen aikana voisi tehdä.

Mitä kaikkea telttakepillä voi tehdä?

- Käyttää taisteluvälineenä
- Käyttää tahtipuikkona
- Viilata kynsiä
- Tehdä rytmejä
- Laskea matemaattisia kulmia
- Limbota
- Käyttää mikrofonina
- Käyttää tanssikeppinä

"Hei, nyt pystytetään teltta!" "Me larpataan!"

Kävimme myös tutustumassa tulevaan esityspaikkaan Asemapuistossa. Oli tammikuinen ilta, kipakka pakkaneen ja nurmialueet olivat lumen peitossa. Tuntui haastavalta kuvitella, miltä tila näyttäisi toukokuussa, vihreän puhjetua kaikkialle. Ajatuksena oli, että esitys tulee liikkumaan paikasta toiseen puiston alueella. Nuoret saivat katsella puistotilaa ja luoda omia mielikuviaan siitä, missä kullekin kohtaukselle olisi sopiva tila. Kaikki olivat yksimielisiä siitä, että puiston keskiössä olevalla vanhalla, kivistä rakennetulla kartionmuotoisella sirpalesuojalla olisi erityinen rooli esityksen fantasiahahmojen asuinpaikkana.

OHJAUS

sityksen ohjausprosessi kesti kaiken kaikkiaan nelisen kuukauden. Tammikuussa harjoituksia oli kaksi kertaa viikossa, mutta myöhemmin keväällä tahti tiivistyi niin, että harjoiteltiin kolmesta neljään kertaa viikossa.

Seikkailuteeman johdosta fyysisen ilmaisuun ja äänenkäyttöön kiinnitettiin erityistä huomiota. Koska käsikirjoitukseen sisältyi Ylä-Kelmiittien ja Ala-Kelmiittien välinen taistelukohtaus, järjestettiin esiintyjille kolme viikonlopputyöpajaa, joissa opeteltiin fyysisen näyttelijäntyön perusteita, akrobatiaa ja taistelutekniikoita. Näissä työpajoissa olivat mukana niin näyttelijät, tanssijat kuin muusikotkin.

Ensimmäinen työpaja järjestettiin tammikuun lopussa. Päivä oli samalla koko esiintyjäkaartin ja työryhmän vauhdikas aloituskokoukseen teatterilla. Kaikilla työpajaan osallistuneilla lapsilla ja nuorilla oli esiintymiskokemusta omalta taiteenalaltaan, mutta suurin osa oli tekemässä ensimmäistä teatteriproduktiotaan. Tilaisuudessa esittäytyivät kunkin taideaineen opettajat ja yhdessä käytiin läpi tarinan kulku, esiteltiin roolihenkilöt, prosessin pelisäännöt sekä talven ja kevään aikataulu.

Työpajassa tehtiin aluksi tilankäyttöä, luottamuksen syntymistä ja ryhmäytymistä tukevia harjoitteita. Tämän jälkeen tehtiin lihaskuntoharjoituksia, joiden avulla lämmiteltiin reidet, pohkeet, käsivarret, vatsalihakset, selkä, pää ja hartiansseutu, olkapäät, rintakehä, lantionsseutu, polvet,

nilkat ja ranteet. Kehon ollessa lämmin alettiin harjoitella kuperkeikkoja ja ugemeja. Puisten tukevien keppien kanssa kokeiltiin pyörittämistekniikkaa ja harjoiteltiin parin kanssa muutamia taisteluoitteita. Lopuksi tehtiin lyhyet kohtaukset, joissa kohdattiin pareittain ja käytiin läpi yksinkertainen taistelukoreografia.

Iltapäivällä esiintyjät jaettiin kolmeen ryhmään, joissa kussakin oli sekä muusikoita, tanssijoita että näyttelijöitä. Ryhmät saivat tehtäväkseen tuottaa äänimaisemaa valitsemastaan näytelmän tilanteesta erilaisten esineiden ja oman kehonsa avulla. Syntyi materiaalia, jota käytettiin lähes sellaisenaan myös valmiissa näytelmässä. Samoissa ryhmissä ideoitiin vielä luontoaiheisia riimejä ja rytmejä. Koko ohjausprosessin yhtenä lähtökohtana oli se, että kunkin esiintyjäryhmän rooleja pyrittiin avaamaan ja sekoittamaan niin, että tanssijat pääsivät myös näyttämään, muusikot ilmaisemaan liikkeen kautta ja näyttelijät laulamaan.

Käsikirjoituksen valmistuttua helmikuussa harjoiteltiin vielä sisätiloissa, mutta heti säiden salliessa huhtikuun puolivälissä siirryttiin puistoon. Ulkotila erosi melkoisesti vaatimuksiltaan mustasta teatteritilasta. Ilmaisua ja äänenkäyttöä piti kasvattaa moninkertaiseksi aikaisempaan verrattuna, jotta mikään näytti tai kuulosti miltään isossa ulkotilassa. Kevääseen heräävä luonto ja puiston valmiit elementit tarjosivat niin upean kehyksen kohtauksille, että erillistä lavastusta ei ollut tarpeen rakentaa. Hyväksi käytettiin vanhaa sympaattista ratavartijan taloa, josta tuli näytelmän alussa tarvittava Kattilan koulu. Laaja nurmitila sitä kehystävine vanhoine vaahteroineen ja tammineen toimi leiriytymisalueena ja opettajan luentojenpitopaikkana. Ja sirpalesuojan

ympäristöstä tuli ansaitusti Kelmiittien valtakunta. Kivikartiota oli mahdollista käyttää myös kiipeilemiseen, joten Ala-Kelmi sai julistaa hääparin aviopuolisoiksi sen huipulta.

Kevään myöhemmissä, ulkona puistossa järjestetyissä työpajoissa haettiin ötökkämäistä ääni- ja liikeilmaisua sekä harjoiteltiin kahden hyönteisjoukon välistä kohtaamista. Oppilaita kannustettiin elämään voimakkaasti tilanteissa silloinkin, kun itsellä ei ole repliikkejä tai toimintaa.

Näyttelijätiimissä oli mukana myös muutama aikuinen harrastajanäyttelijä. Lasten, nuorten ja aikuisten yhteistyö toimi muutamien tutustumisharjoitusten ja yhteisten keskustelujen jälkeen luottamuksellisesti. Lasten kanssa tekeminen vaatii aikuisnäyttelijöiltä pitkäjännitteisyyttä ja tietynasteisen kaoottisuuden sietämistä. Lapsilta voi kuitenkin oppia esiintymisen iloa ja spontaania heittäytymistä tilanteisiin. Kokemattomammat näyttelijänalut taas nappaavat aikuisilta harrastajilta eväitä rakentaa roolihaamoaan, kyvyn elää intensiivisesti näyttämötilanteissa ja ilmaista tunteita. Lasten ja aikuisten näyttämöllinen yhteistyö on siis parhaimmillaan hyvin hedelmällistä.

MUSIIKKI JA TANSSI

Musiikilla oli näytelmässä erityinen rooli. Musiikki ja kaikki näytelmän äänimaisema tuotettiin akustisesti rytmi- ja laattasoittimin.

Tämä tuki Ympäristöteatteri-hankkeen tavoitetta tehdä taidetta ekologisesti, eikä aikaa vievää ja kustannuksia aiheuttavaa tekniikkaa tarvinnut rakentaa puistomiljööseen. Vain soittimet piti kantaa esille ja takaisin ennen ja jälkeen esityksen. Sateella esityksen toteuttaminen olisi ollut ongelmallista, koska osaa soittimista ei olisi voinut käyttää. Se riski kuitenkin otettiin ja se kannatti, sillä vain yhden näytöksen alussa ripsi hieman vettä. Musiikin esittäjinä ja laulajina toimivat Keskustan koulun musiikkiluokkalaiset, jotka osallistuivat sävellysten sovittamiseen yhdessä säveltäjän ja musiikin ohjaajan johdolla. Muusikoilla oli myös roolit näytelmän kelmiittihahmoina.

Tanssin perusopetuksen oppilailla esitykseen osallistuminen toimi heidän kevään perusopintoinaan ja produktiossa esiintyminen toimi ryhmän keväänäytöksenä. Tanssijat ideoivat ja harjoittelivat koreografioita omilla tunneillaan. Yhteisissä kokoontumisissa liitettiin liikeilmaisuuksiin kelmiittinäytelmää. Tämä onnistui välillä hienosti, mutta oli ajoittain haastavaakin, sillä muusikot ja tanssijat olivat toisinaan aikataulullisista syistä johtuen eri aikoihin harjoituksissa. Niinpä tanssijat harjoittelivat välillä ilman musiikkia ja muusikot taas välillä taistelivat ilman parejaan.

Kaiken kaikkiaan eri taideaineiden oppilaiden yhteistyö toimi hyvällä tavalla laajentaen ryhmien osaamista. Teatterioppilaiden saivat arvokasta kokemusta äänen ja liikeilmaisun tuottamisesta kun taas tanssijat ja muusikot oppivat näyttämöilmaisun perusteita.

VISUALISOINTI

oska Ympäristöteatteri-hankkeen yhtenä tavoitteena oli koulu yhteistyö, myös kädentaitojen työpajoja vietiin kouluille. Osa koululaisryhmistä vieraili myös esityspaikalla Asemapuistossa valmistamassa esityksen rekvisiittaa, kuten lantakakkaroita ja Kelmiittien kuningattaren arkkua. Nämä työstettiin pajunoksista, jotka sidottiin langalla ja koristeltiin kiertämällä niiden päälle erivärisiä, kirkkaita villalankoja.

Taiteen perusopetuksen käsityön oppilaat hahmottelivat tarinaan tutustuttuaan suunnitelmansa roolihenkilöiden visuaalisesta ilmeestä. Asiantuntijana toimi esityksen pukusuunnittelija, joka osallistui puvustuksen ideointivaiheeseen yhdessä oppilaiden kanssa. Esimerkiksi kelmiittien päähineiden pyöreä muoto ja siipien malli syntyivät suoraan oppilaiden ideoista. Kouluissa järjestetyissä työpajoissa lapset saivat osallistua pukujen toteutukseen leikkamalla, sommittelemalla ja ompelemalla erilaisia kuvioita siipiin ja päähineisiin.

Julisteen ja käsiohjelman suunnittelu ja toteutus liittyivät myös visuaalisten aineiden painotuksiin, joten sekin tarjosi yhteistyömahdollisuuden kuvataiteen perusopetuksen kanssa. Esityksen ja näyttelyn yhteisessä mainosjulisteessa käytetty kelmiitti-aiheinen kuva valittiin oppilastöiden joukosta. Kuvataiteen oppilaat tulivat ensi-iltaviikolla katsomaan esityksen kenraaliharjoitusta.

NÄYTTELY

dea näyttelystä sai alkunsa vanhasta peruskorjausta odottavasta puutalosta, joka sijaitsee Asemapuiston välittömässä läheisyydessä. Siellä oli talven kuluessa pidetty kaksi taidenäyttelyä ja virisi toivo saada pitää siellä vielä yksi näyttely ennen remonttia.

Lupa saatiin ja näin toteutui ensimmäinen taiteen perusopetuksen visuaalisten aineiden yhteisnäyttely Salossa. ”Kelmiitit ja kierrätys”-nimiseen kokonaisuuteen koottiin käsityön ja kuvataiteen ryhmien töitä Salon keskustasta ja Halikosta. Kierrätys oli sovittu teemaksi jo syksyllä ja kelmiitit tulivat mukaan keväällä, kun näytelmän käsikirjoitus oli hahmottunut ja sitä luettiin kuvataideryhmissä ääneen.

Salon kuvataiteen perusopetuksen kaikki ryhmät työstivät näytelmää luettaessa syntyneitä kuvia. Osa maalasi mieleisensä kohtauksen, osa muovaili kelmiittien muotokuvia tai asumuksia savesta, osa käytti siihen kierrätysmateriaalia.

Käsityön perusopetuksessa kelmiitit valmistettiin ompelemalla ja niiden soittimia tuunattiin kierrätysmateriaaleista. Sukkatumppueläimet saivat alkunsa käytetyistä sukista ja lapiasista, vanhat farkut uuden elämän olkalaukuina työpajalaisten käsittelyssä. Halikon kuvataideryhmät tekivät tuulikelloja, niin ikään kierrätysmateriaaleista.

Näyttelytila käsitti viisi entistä asuinhuonetta, jotka oli maalattu kirkkailla väreillä tai tapiseerattu suurikuvioisilla tapeteilla. Tämä oli inspiroiva ja mielikuvitusta ruokkiva kokonaisuus. Varhaisessa vaiheessa hahmottui salista pätilä, ikään kuin kelmiittien ruokasali. Koska halusimme esitellä näyttelyssä teemojen lisäksi mahdollisimman laajasti koko vuoden töitä, sijoittelimme niitä niin, että nekin alkoivat vaikuttaa kelmiittien tarinaan liittyviltä. Ruokasalissa kelmiitit istuivat pöydässä syöden kelmiittiateriaa, seinällä oli kelmiittejä esittäviä reliefejä ja koululaisten muotokuvia, ikkunoiden edessä kelmiittien tuulikelloja, katossa kelmiittien kristallikruunu jne.

Näyttelyn ripusti kolmen opettajan tiimi. Ruokasali kalustettiin pöytineen, sohvineen ja verhoineen, olihan kyse kelmiittien asunnosta. Kaikille oppilastöille löytyi paikka, kun lisäksi tuotiin vitriinejä, jalustoja ja sermejä. Ripustusta helpotti myös taloa odottava remontti, kun tauluja saattoi kiinnittää suoraan seinään. Ilman tätä ihanaa ja nostalgista taloa ei olisi syntynyt näyttelyäkään – tai se olisi ollut tyystin toisenlainen.

LOPPUSANAT

sitys ja näyttely saivat paljon positiivista palautetta niin yleisöltä kuin kriitikoiltakin. *"Näytelmä on värien loistoa. Asemapuiston luonto luo mahtavat lavasteet ja pommisuojan muoto on käytetty hyväksi sen esittäessä kelmiittien kekoa. Ilta-auringon säteet ja värikkäät puvut luovat silmiä hivelevän yhdistelmän"*, kirjoittaa Salonjokilaakson toimittaja arvioidaan esityksestä.

Viimeisen esityksen jälkeen roolivaatteet ja asusteet kerättiin pestäviksi, huollettaviksi ja siirrettäviksi tulevien teatteritaiteen oppilaiden käyttöön. Ne muuntuvat lasten yllä moneksi – kuninkaallisten viitoiksi, keijujen siiviksi, ötököiden panssareiksi – vain mielikuvitus on rajana. Esityksen hautajaisissa pajunoksista tehty rekvisiitta purettiin ja villalangat kerättiin talteen seuraavia projekteja varten.

Kelmiittiprojektin jälkeen Ympäristöteatteri-hankkeen puitteissa järjestettiin monitaiteellinen kesäleiri salolaisille lapsille ja nuorille, kehitettiin taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa ympäristökasvatuksen sekä oppimisympäristöjen osalta sekä perustettiin kierrätysmateriaalipankki koulujen, päiväkotien ja taiteen perusopetuksen käyttöön. Syntyipä paikallisten tarinoiden pohjalta vielä toinenkin näytelmäproduktio, jossa kertojina toimivat paikalliset seniorit.

RETKILAULU

San. Sarika Lipasti

Säv. & Sov. Päivi Tinell

2

Triangle *similar*

Djembe *similar*

Shaker *similar*

1. ääni

2. ääni

3. ääni

1. Jos met - sään ha lu - at men - nä nyt, jos met - sään ha lu - at

1. kerralla

2. Dum-du-duu du dum du-duu - du...

2. kerralla

3. Met - sään ha lu - at men nä nyt. Met - sään

1. men - nä nyt, jos met - sään ha lu - at men - nä nyt,

2.

3. ha lu - at men -nä nyt. Met - sään ha lu - at men -nä nyt,

1. niin ta - kuul - la yl - lä - tyt! 1. Näet siel lä koi - vun - lat - vat kie - rot, 2. On lei - ri - paik - ka het - teik - kö ei

2. ...dum - du-duu - du dum - du - duu - du, dum - di - dai - di - dam. Dum du-duu - du dum - du-duu - du..

3. niin ta - kuul - la yl - lä - tyt.

Copyright © Tinell Music 2010

1. pu - na - tulk - ku, pu - kin - juu - ri, nä kin - sam mal, nä t kel - mä, kä - vi - päs nyt hy vä tuu - ri.

2.

1. Pis - ti - äi - nen, pi par - juu - ri, löy - tyi piik - ki - simp - pusuu - ri. Sil - li siep - po, si - ku - ri, ei

2.

1. kas - va tääl - lä pip - pu - ri! Jos met - sään ha lu - at men - nä nyt, jos

2. kas - vataäl - lä pip - pu - ri! Met - sään ha lu - at men -nä nyt.

3. Pulk - ko - sie - ni, pul - mu - nen, pu - na - tulk - ku, pu - kin - juu - ri,

1. met - sään ha lu - at men - nä nyt, jos met - sään ha lu - at

2. Met - sään ha lu - at men -nä nyt. Met - sään

3. nä kin - sam mal, nä t kel - mä, kä - vi - päs nyt hy vä tuu - ri. Pis - ti - äi - nen, pi par - juu - ri,

1. men - nä nyt, ei kas - va tääl - lä pip - pu ri!

2. ha lu - at men -nä nyt, ei kas - va tääl - lä pip - pu - ri!

3. löy - tyi piik - ki - simp - pusuu - ri. Sil - li siep - po, si - ku - ri, ei kas - va tääl - lä pip - pu - ri!

1. ran - ta - käär meet - lis - kot lie - rot. Kyl - lä sil - mi - ä - si hie - rot a - li - tui seen. Näet mi - kään me - ne niin, et - tei - kö jo - kai - set - la syy tä o - lis hai - kail - la jo pois... Ja

2.

1. siel - lä ve - si - ru - ton, vih - vi - län ja jon - kun ih - meen ö tö kän... se tar - raa jo - ka

2.

1. iik - kaa sääreen lui - seen. Jos tie - tys - ti sa - taa ei

2. ...dum - du-duu - du dum - du - duu - du, dum - di - dai - di - dam. Dum - du-duu - du dum - du-duu - du...

1. mi - kään voi es - tää ja mä - ris - sä vaat teis - sa sun täy - tyy kes tää. Vain

2.

1. lois - to - ho - tel - li a - vuk - si ol - la voist! Pulk - ko - sie - ni, pul - mu - nen,

2. lois - to - ho - tel - li a - vuk - si ol - la voist! Dum - du-duu - du dum - du-duu - du...

TELTANPYSTYTYSLAULU Säv. & Sov. Päivi Tinell

A

Djembe
Cabasa
Claves
Guiro
Hiekkaputki
Kellopele 1.
Kellopele 2.

D Hm

2

B

Djembe
Cabasa
Claves
Guiro
Hiekkap.
Kellop. 1.
Kellop. 2.

D Hm

5

Djembe
Cabasa
Claves
Guiro
Hiekkap.
Kellop. 1.
Kellop. 2.

Em A

Copyright © Tinell Music 2010

12

Djembe
Cabasa
Claves
Guiro
Hiekkap.
Kellop. 1.
Kellop. 2.

Em

15

CODA

3

Djembe
Cabasa
Claves
Guiro
Hiekkap.
Kellop. 1.
Kellop. 2.

A D

4

23

Djembe
Cabasa
Claves
Guiro
Hiekkap.
Kellop. 1.
Kellop. 2.

A D

19

Djembe
Cabasa
Claves
Guiro
Hiekkap.
Kellop. 1.
Kellop. 2.

Hm Em

KELMIITTIIEN LAULU (Metsäluennolla)

San. Sarika Lipasti

Säv. & San. Päivi Tinell

2

Djembe

1. ääni

1. Me

5 similar

Hiekkaputki similar

Tamburiini similar

1. D B^b C D

ha-lu-am-me-ker - to-a to-tuu-den... bi-o-lo-gi-as-ta.

2. Dum - duu - du-duu-dudum - duu - du-duu du...

9 D B^b C D

1. Meil-lä - kin on oi-keu - tem - me va-lis taa... hei op - pi - las - ta.

2. Dum - duu - du-duu-dudum - duu - du-duu du...

13 D D/D^b D/C Hm

1. Kuo-ri - ai - si-a. ö-tö köi - tä, mi-tä mei - tä on... on

2. Dum - duu - du-duu-dudum - duu - du-duu du...

17 A² D G/A A A

1. pal-jon e-nem - män... kuin kir - jat tie - tää... tie-de on - ne ton.

2. Dum - duu - du-duu-dudum - duu - du-duu du...

Copyright © Tinell Music 2010

21 D G/D D G/D

1. Uu - uu - uu.

2. Me Dum - duu - du-duu dudum - duu - du-duu du...

25 D B^b C D

1. nou semme nyt bar - ri ka - deil-le... ja muil-le sel - lai - sil-le.

2. Dum - duu - du-duu dudum - duu - du-duu du...

29 D B^b C D

1. Ha-lu-am me ää - nem - me ja la-jim - me... jo kuu - lu - vil - le.

2. Dum - duu - du-duu dudum - duu - du-duu du...

33 D D/D^b D/C Hm

1. Suo ma lai - seen luon-to-kir-jaan, tie-de leh - teen ar - tik - ke lin...

2. Dum - duu - du-duu dudum - duu - du-duu du...

37 A² D G/A A G/A A

1. posee raam - me, lu-paam me, et - tem me kie-räh-dä me se lin. Kuu-le!

2. Dum - duu - du-duu dudum - duu - du-duu du...

41 \$ D A D

1. Oom - - me e - loi - si - a loi - si - a...

2. Oom - - me e - loi - si - a loi - si - a...

Taputus

3 4

45 Hm⁷ D Em A

1. Kirk-kaan - o - loi - si - a, mut em - me po-loi - si - a.

2. Taputus

49 D A G D

1. Oom - - me e - loi - si - a loi - si - a...

2. Taputus

53 Hm⁷ D Em A

1. Kirk-kaan - o - loi - si - a, mut em - me po-loi - si - a. Kel - mi -

2. ...si - a. Kel - mi -

Taputus

57 D Fine G/D D G/D

1. Uu - uu - uu.

2. Dum - duu - du-duu dudum - duu - du-duu du...

61 titl D B^b C D

1. 3.Kuu - le siis sä luon-non - tie - don nä-sä - vil - sas maik-ka:

2. Dum - duu - du-duu dudum - duu - du-duu du...

65 D B^b C D

1. Et sä mi - kään ne-ro o-le tie-dä se jo vaik-kal On

2. Dum - duu - du-duu dudum - duu - du-duu du...

69 D D/D^b D/C Hm

1. täs-sä sul - la kuo-ri-ai - si - a niin e-ri - lai - si - a... on

2. Dum - duu - du-duu dudum - duu - du-duu du...

73 A² D G/A A D.S. al Fine \$

1. mie - hi - ä ja nai - si - a niin tur - ha mai - si - a... Kuu - le!

2. Dum - duu - du-duu dudum - duu - du-duu du...

...tur - ha mai - si - a... Kuu - le!

LAULU KUNINGATTARELLE

San. Sarika Lipasti

Säv. & Sov. Päivi Tinell

2

1

Djembe

Laulu

Altto-
melodica

5

Djembe

Laulu

Melodica

1.Yk - si, kak - si, kol-me, nel - jä, vii - si, kuu - si jal - kaa, Ku - nin-gat - ta rel - le oo - di
 2.Li - sas sa on ih-meel - li - nen luon-non tie teertuok - su, Hän on vik - su luon-teel-taan, on
 3.Teh - tä-vään-sä tar - kal-teen ei Li - sa vie - lä tie - dä. Hä - nen on nytmää - rä mei - tä

8

Djembe

Laulu

Melodica

i - hä - na nyt al - kaa, Hän on kel-po joh - ta - ja - tar, ai - to ih - mis-nai - nen,
 vil-kaas jär - jen juok - su, Kun me hän-tä hem-mo-tel-laan, jo han Li - sa syt - tyy,kuin
 jul - ki - suuteen vie - dä, Tun-te-mat-to-muut-ta em-me nie - le e - näät tilk kaakaan,e

11

Djembe

Laulu

Melodica

Kel - mi-teil - le hyö - dyl - li - nen, vas-taan ot - ta - vai - nen, Yli - yli
 kuk-kaahän - tä kä - si - tel-lään, hom-ma ei mee myt - tyyn.
 y - lä - la - ji - to - ve-nim-me mei - tä pilk - kaa kaan.

Copyright © Tinell Music 2010

14

Djembe

Laulu

Melodica

putkipenaali putkipenaali
 Ku - nin - gat - ta - rem - me dik dik. (Dik - dik) Sur - sur

18

Djembe

Laulu

Melodica

Ku - nin - gat - ta - rem - me khh khh. (Khh khh) Bzz bzz

22

Djembe

Laulu

Melodica

quiro teräsmarakassi
 Ku - nin - gat - ta - rem - me rousk rousk zirk zirk. Ku - nin - gat - ta -

26

Djembe

Laulu

Melodica

D.S. al Coda
 minilautanen minilautanen/triangeli
 rem - me yzz yzz yzz yzz.
 D.S. al Coda

Hääsamba

Säv. & Sov. Päivi Tinell

2

Agogo

Surdo

Tamborim

Hiekkaputki

Laulu

1.

Agogo

Surdo

Tamborim

Hiekkaputki

Laulu

13

Ba-da ba da ba da ba daa - paap - pa di-ba dub bab bab bum - bi- baum,

Agogo

Surdo

Tamborim

Hiekkaputki

Laulu

5

12.

Apito-piilillä: Prr prr - pr-pr-pr-pr. Paa - paap - pa di-ba dub - bab - bab - bum - bi- baum,

Agogo

Surdo

Tamborim

Hiekkaputki

Laulu

17

dib - dab - dum - di- daum, bub - bab -

Agogo

Surdo

Tamborim

Hiekkaputki

Laulu

9

dib - dab - dum - di- daum, bub - bab - bei - jaa...

Copyright © Tinell Music 2010

Agogo

Surdo

Tamborim

Hiekkaputki

Laulu

20

Fine D.S. al Fine

bei - jaa, ba - da - ba!

Shaker *similar*

1. ääni
D Em
Jos - kus to - del - li suus on ta - ru - a - kin jän - nem - pää. Niin se

2. ääni
Duu - duu - duu - duu - duu - duu...

3. ääni
Duu - du - duu - du...

5 A D
1. seik - kai - lus - ta toi - seen kii - dät - tää. Ja kun

2.
3.

9 G G#° D D#°
1. lop - puu seik - kai - lu, al - kaa le - po, lo - mai - lu. Kut - kut -

2.
3.

13 Em7 A D
1. ta - vaa, se - kin on - han e - lä - mää.

2.
3.

